

de Rechtspraak

Raad voor de
rechtspraak

De Staatssecretaris van Justitie
d.t.v. mr. R. Boer
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

Afdeling Ontwikkeling

Bezoekadres
Kneuterdijk 1
2514 EM Den Haag

Correspondentieadres
Postbus 90613
2509 LP Den Haag

t (070) 361 97 23
f (070) 361 97 46
www.rechtspraak.nl

datum 18 februari 2009
contactpersoon T.C. Kersten
doorkiesnummer 070 - 361 9835
faxnummer 070 - 361 9746
e-mail t.kersten@rechtspraak.nl
ons kenmerk UIT 13856 ONTW / DK
uw kenmerk 5563714/08/6
onderwerp Ontwerpvoorstel tot wijziging van de Wet op het
notarisambt naar aanleiding van de evaluatie van die wet

Ministerie van Justitie DBOB/DIV/OAB/DW	②
Dossier	Wq83.3/1032633
Datum	23 FEB. 2009
Nummer	09/5509915
Ambt	Mr R. Boer

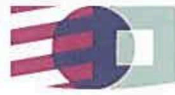
Geachte mevrouw Albayrak,

Bij brief van 17 september jl., met hierboven vermeld kenmerk, verzocht u de Raad voor de rechtspraak (de "Raad") advies uit te brengen inzake het ontwerpvoorstel tot wijziging van de Wet op het notarisambt naar aanleiding van de evaluatie van die wet (het "Wetsvoorstel").

Met het wetsvoorstel wordt beoogd waarborgen te creëren voor een goed functioneren van het notariaat. De huidige ontwikkelingen rondom onder meer malafide vastgoedtransacties maken volgens de Staatssecretaris van Justitie een meer actieve vorm van toezicht op de integriteit van het notariaat gewenst dan in de huidige situatie mogelijk is. Het wetsvoorstel regelt een scheiding van toezicht en tuchtrecht, die nu nog verweven zijn, en een versterking van het toezicht door het Bureau Toezicht Notariaat en Gerechtsdeurwaarders. Teneinde het toezicht adequaat te kunnen uitvoeren wordt voorzien in een beperktere geheimhoudingsplicht voor de notaris. Indien hiertoe aanleiding bestaat zal hij onbeperkt inzage moeten geven in zijn dossiers. Voorts bevat het wetsvoorstel maatregelen ter bevordering van de kwaliteit en de integriteit van de notaris, zoals het uitvoeren van intercollegiale kwaliteitstoetsen door auditors van de KNB en het toetsen van de persoonlijke geschiktheid voorafgaand aan de benoeming tot notaris.

Gehoord de gerechten, adviseert de Raad als volgt.¹

¹ De Raad voor de rechtspraak heeft op grond van artikel 95 Wet op de rechterlijke organisatie een wettelijke adviestaak met betrekking tot nieuwe wets- en beleidsvoorstellen die gevolgen hebben voor de rechtspraak. De adviezen worden vastgesteld na overleg met de gerechten. De Raad voor de rechtspraak is een adviescollege in de zin van artikel 79 en 80 van de Grondwet. Bij het opstellen van zijn adviezen beoordeelt de Raad de voorgenomen wet- en regelgeving in het bijzonder op de gevolgen voor de organisatie en de werklast van de gerechten en op de (praktische) toepasbaarheid en uitvoerbaarheid. Rechteren zijn bij de behandeling van individuele zaken niet gebonden aan de inhoud van de wetgevingsadviezen van de Raad voor de rechtspraak.

de Rechtspraak

Raad voor de
rechtspraak

datum 18 februari 2009
kenmerk UIT 13856 ONTW / DK
pagina 2 van 12

ADVIES

Kaderwet tuchtrecht

Het is de Raad bekend dat op het Ministerie van Justitie gewerkt wordt aan een Kaderwet Tuchtrecht, waarin onder meer het procesrecht voor tuchtrechtelijke zaken zal worden geregeld. In de praktijk wordt dergelijk procesrecht geregeld gemist. Het heeft de voorkeur van de Raad dat de wetgevingstrajecten van de Wet op het notarisambt en de Kaderwet tuchtrecht zo veel mogelijk parallel lopen.

De Raad gaat ervan uit dat de inhoudelijke samenhang tussen beide wetsvoorstellen bewaakt wordt en dat de keuzen die in het onderhavige wetsvoorstel worden gemaakt, bijvoorbeeld met betrekking tot de samenstelling van de Kamer voor het notariaat of de honorering van de niet-rechterlijke leden, overeenkomen met de keuzen die in de Kaderwet tuchtrecht worden gemaakt.

Scheiding toezicht en tuchtrecht

De Raad onderschrijft het voornemen om het toezicht en tuchtrecht te scheiden. Wel vraagt de Raad aandacht voor het behoud van een aantal sterke punten van de huidige praktijk, zoals de vanzelfsprekende afstemming tussen toezicht en tuchtrecht en de bemiddelende rol die de president of de secretaris van de Kamer in voorkomende gevallen vervult.

Veel aandacht zal moeten uitgaan naar het voorbereiden van het Bureau Toezicht Notariaat en Gerechtsdeurwaarders op zijn nieuwe taak. Dit is een majeure operatie. Het is de Raad bekend dat de Evaluatiecommissie Bureau Financieel Toezicht in het voorjaar van 2009 haar bevindingen aan de Staatssecretaris van Justitie zal rapporteren. Naar verwachting zal in dit rapport aandacht worden besteed aan de versterking van de competenties en capaciteit van het Bureau Financieel Toezicht. De Raad volstaat hier er mee op te merken dat dit aspect de volle aandacht verdient.

In het licht van de voorgestelde scheiding van toezicht en tuchtrecht ligt het niet voor de hand om:

- de notaris te verplichten opgave te doen van nevenbetrekkingen aan de Kamer voor het notariaat (artikel 11 lid 1)
- de Kamer voor het notariaat op te dragen om toezicht te houden op de bewaarplaats van protocollen (artikel 57 lid 1)
- de notaris te verplichten het begin en einde van zijn waarnemingstermijn te melden aan de Kamer voor het notariaat (huidige artikel 29 lid 7)

Ressortelijke verdeling van de Kamers voor het notariaat

de Rechtspraak

Raad voor de
rechtspraak

datum 18 februari 2009
kenmerk UIT 13856 ONTW / DK
pagina 3 van 12

Gelet op de aantallen zaken die de Kamers op jaarbasis behandelen onderschrijft de Raad de keuze om te komen tot vijf Kamers. Het voorstel om deze onder te brengen bij de hoofdplaatsen van het ressort overtuigt echter niet op voorhand.

Binnen de Rechtspraak speelt een discussie over de toedeling van zaakspakketten aan de gerechten. Binnen dat kader zou de Raad dit vraagstuk willen benaderen. De Raad stelt daarom voor om de aanwijzing van de bevoegde rechtbanken in het wetsvoorstel nog open te laten en hem de ruimte te geven hier in een nader advies binnen enkele maanden op terug te komen.

Samenstelling Kamers voor het notariaat en benoemingstermijn

De Raad kan zich voorstellen dat gekozen wordt voor een Kamer bestaande uit drie leden. Het wetsvoorstel is echter niet duidelijk waar het gaat om de precieze samenstelling van de Kamer. De voorzitter is een rechter (artikel 95 lid 2), een van de twee overige leden moet door de ringvergadering zijn aanbevolen (artikel 96 sub b) en aangenomen mag worden dat dat een notaris zal zijn. Het wetsvoorstel zwijgt over het derde lid.

In de huidige situatie wordt als meerwaarde ervaren dat de Kamer breed is samengesteld. Denkbaar zou zijn dat van geval tot geval wordt bekeken welke samenstelling passend is bij het type klacht, bijvoorbeeld een rechter en twee notarissen, twee rechters en een notaris of een rechter, een notaris en een lid met een geheel andere achtergrond (bijvoorbeeld Belastingdienst of accountancy). Een expliciete uitspraak over voortgezette participatie van de Belastingdienstleden is gewenst. De Raad adviseert hetzij de precieze samenstelling in de wet te regelen dan wel in de wet op te nemen dat de samenstelling kan variëren al naar gelang het type zaak. In het laatste geval dient tevens te worden bepaald wie dan beslist over de samenstelling van de Kamer.

Het verdient aanbeveling om leden en plaatsvervangende leden ook van rechtswege bevoegd te maken in andere Kamers.

Opvalt dat de benoemingstermijn van de leden is verlengd tot zes jaar. De vraag is of dit, zeker voor de niet-rechterlijke leden, niet berust op een te optimistische inschatting van de aantrekkelijkheid van het (thans onbetaalde) lidmaatschap van de Kamers voor het notariaat. Dit wordt nog versterkt door de omstandigheid dat de leden naar verwachting meer tijd kwijt zullen zijn aan hun werkzaamheden voor de Kamer, nu iedere individuele Kamer meer zaken te behandelen krijgt als gevolg van de concentratie van de tuchtrechtspraak bij vijf rechtbanken.

Nu de Kamer zich uitsluitend gaat richten op de tuchtrechtspraak verdient het aanbeveling dit ook in de nieuwe naam tot uitdrukking te brengen, bijvoorbeeld "Tuchtkamer voor het notariaat".

Beperking geheimhoudingsplicht

De geheimhoudingsplicht van de notaris behoort tot de kern van het notarisambt. Het is evenwel duidelijk dat er spanning bestaat tussen de geheimhoudingsplicht en de behoefte van toezichthouders of

de Rechtspraak

Raad voor de
rechtspraak

datum 18 februari 2009
kenmerk UIT 13856 ONTW / DK
pagina 4 van 12

andere opsporingsdiensten om kennis te nemen van voor hen relevante feiten. De Raad kan zich dan ook voorstellen dat de geheimhoudingsverplichting in de huidige tijd niet onbepert meer kan gelden, maar vraagt zich af of de belangrijke gevolgen die deze keuze heeft wel voldoende onderkend zijn. De Raad hecht eraan een aantal van deze gevolgen onder uw aandacht te brengen en adviseert waar mogelijk op deze punten duidelijkheid te creëren in het wetsvoorstel:

- Als de tuchtrechter van onder de geheimhoudingsplicht vallende informatie moet kunnen kennis nemen om te kunnen oordelen over een klacht roept dat de vraag op hoe daarmee moet worden omgegaan jegens de klager, tijdens de openbare behandeling en in de openbare uitspraak (vergelijk artikel 8:29 Awb). Toelichting:
Indien de notaris in een tuchtprocedure de Kamer informeert over gegevens die vallen onder zijn geheimhoudingsplicht, is ook de Kamer aan de geheimhouding gebonden en kunnen die gegevens niet aan klager ter kennis worden gebracht. Dit levert strijd op met het beginsel van hoor en wederhoor. De leden van de Kamer zullen de verworven kennis in beginsel niet kunnen gebruiken ter motivering van hun uitspraak. Dit ligt mogelijk anders waar alleen de klager belang heeft bij geheimhouding. Enerzijds kan worden gesteld dat wie klaagt verweer moet verwachten en dat zal veelal slechts doeltreffend kunnen worden gevoerd door de sluier op te lichten. Anderzijds kan ook een klager er aanspraak op maken dat zoveel als mogelijk zijn belangen door geheimhouding worden beschermd. Moeilijker ligt het nog de belangen van derden bij geheimhouding te beschermen, als zij niet ter zitting verschijnen of bij de Kamer niet eens bekend is dat ze bestaan.
- Indien de notaris meent dat geheimhouding niet noodzakelijk is, kan dit ertoe leiden dat degene ten aanzien van wie de geheimhoudingsplicht wordt geschonden, de notaris aanspreekt op het feit dat hij een verkeerde afweging heeft gemaakt. De notaris komt dan alsnog in de problemen in de geheimhoudingsdiscussie.
- De notaris die meent dat in een bijzonder geval geheimhouding noodzakelijk blijft is verplicht hiervoor een motivering te geven. De motivering zal al snel meer vragen oproepen dan beantwoorden.
- De toezichthouder is op grond van artikel 5:17 Awb bevoegd inzage van zakelijke gegevens en bescheiden te vorderen en hiervan kopieën te maken. Zo lijkt er wel heel weinig garantie van geheimhouding over te blijven.

Overgangsrecht

Het verdient aanbeveling expliciet in de wet te bepalen dat klachten die op het moment van de inwerkingtreding van de wet nog bij de kamers van toezicht aanhangig zijn ook door deze kamers worden afgehandeld.

Werklast

Het ontwerp leidt tot een reorganisatie bij de 19 bestaande Kamers van toezicht, zowel wat betreft de herziening van de bezetting bij de Kamers als de overdracht van de huidige vier door de Kamers gehouden registers (digitaal/papier) aan de KNB. Daarnaast zijn – indien het advies van de Raad om

de Rechtspraak

Raad voor de
rechtspraak

datum 18 februari 2009
kenmerk UIT 13856 ONTW / DK
pagina 5 van 12

lopende zaken door de bestaande kamers van toezicht te laten afhandelen niet wordt overgenomen - kosten verbonden aan de overdracht van onderhanden zaken aan de in te stellen ressortelijke kamers. De Raad begroot deze implementatiekosten op €100.000 incidenteel.

Het Bureau Financieel Toezicht krijgt de bevoegdheid om dwangsommen en boetes op te leggen als de notaris administratieve fouten heeft gemaakt. Hieruit kan extra werklast voortvloeien als notarissen besluiten van het Bft gaan aanvechten bij de rechter. De Raad verwacht evenwel dat de notarissen in het algemeen hier niet toe geneigd zullen zijn. Indien deze verwachting van de Raad niet strookt met de praktijk kan dit aanleiding zijn om een aanvullende claim te formuleren.

Inwerkingtreding wetsvoorstel

Met de inrichting van de nieuwe Kamers voor het notariaat bij vijf rechtbanken en de overdracht van de registers van de Kamers aan de KNB zal de nodige tijd gemoeid zijn. De Raad bepleit hiermee rekening te houden bij de bepaling van het moment van inwerkingtreding van de wet.

Tot slot

Bij de consultatie van de Kamers van toezicht heeft een groot aantal Kamers opmerkingen van meer technische aard gemaakt. Deze opmerkingen zijn in de bijlage opgenomen.

Indien na het uitbrengen van dit advies het Wetsvoorstel op belangrijke onderdelen wordt gewijzigd of indien uit nadere uitvoeringsregelgeving belangrijke werklastgevolgen voortvloeien, dan wordt de Raad graag in de gelegenheid gesteld daarover aanvullend te adviseren. Met het oog op de voorbereiding van de gerechten op de invoering van het Wetsvoorstel, stelt de Raad er op prijs op als hij geïnformeerd wordt over de indiening van het Wetsvoorstel bij de Tweede en de Eerste Kamer en de plaatsing van de definitieve wetstekst in het *Staatsblad*. Ook eventuele nadere regelgeving volgend op dit Wetsvoorstel met gevolgen voor de rechtspleging valt binnen het adviesrecht van de Raad. Voor zover van toepassing, ontvangt de Raad graag een adviesaanvraag voor deze nadere regelgeving.

mr. F.W.H. van den Emster,

Voorzitter